

BOHUMIL HRABAL A JEHO STOPY V NYMBURCE

AUTOR: BC. LUDMILA MÜLLEROVÁ, MGR. JIŘINA BARTOŠOVÁ

Tento pracovní list je věnován Bohumilu Hrabalovi, jedné z nejvýraznějších regionálních osobností, jehož život a spisovatelské dílo je inspirováno dětstvím a mládím prožitým v Nymburce a rodinou, tj. maminkou Marií, nevlastním otcem Františkem (Francinem) a nevlastním strýcem Josefem (Pepinem).

Právě dílo Bohumila Hrabala je to nejcennější, co bylo o Nymburce a v Nymburce napsáno. Sám Hrabal o Nymburce napsal „Tisíce kilometrů, které jsem prochodil starým Nymburkem, to všechno, co jsem žil a prožil, je obsah nebo šifra mého psaní.“ Žáci se během trasy seznámí s životem a dílem Bohumila Hrabala a navštíví místa, která jsou spojena s jeho dětstvím a mládím.

Cílová skupina: 4. – 5. třída ZŠ

Zaměření lekce: Žák se seznámí s osobností Bohumila Hrabala (spisovatel, který má vztah k Nymburku) a bude schopen vysvětlit, proč je na náměstí dřevěná socha pána s kočkou, kdo to byl a jaký má vztah k Nymburku.

Cíle (vzdělávací, emoční, behaviorální):

Předměty, mezipředmětová propojení

- Člověk a jeho svět (Místo, kde žijeme)
- Tělesná výchova (Turistika a pobyt v přírodě)

Vzdělávací cíle:

- Seznámení se s osobou spisovatele Bohumila Hrabala
- Orientace v krajině podle plánu/mapy
- Bezpečný pohyb v silničním provozu

Behaviorální cíle:

- rozvoj zodpovědnosti a vzájemné spolupráce žáků při procesu tvoření vlastních názvů ulic
- podpora sebevědomí žáků při prezentaci vlastních názorů a dialogu v rámci skupiny

Emoční cíle:

Emočním cílem je přiblížit žákům Bohumila Hrabala jako chlapce, který se i přes svůj špatný prospěch ve škole stal jedním z nejvýznamnějších nymburských, ale i českých spisovatelů 20. století.

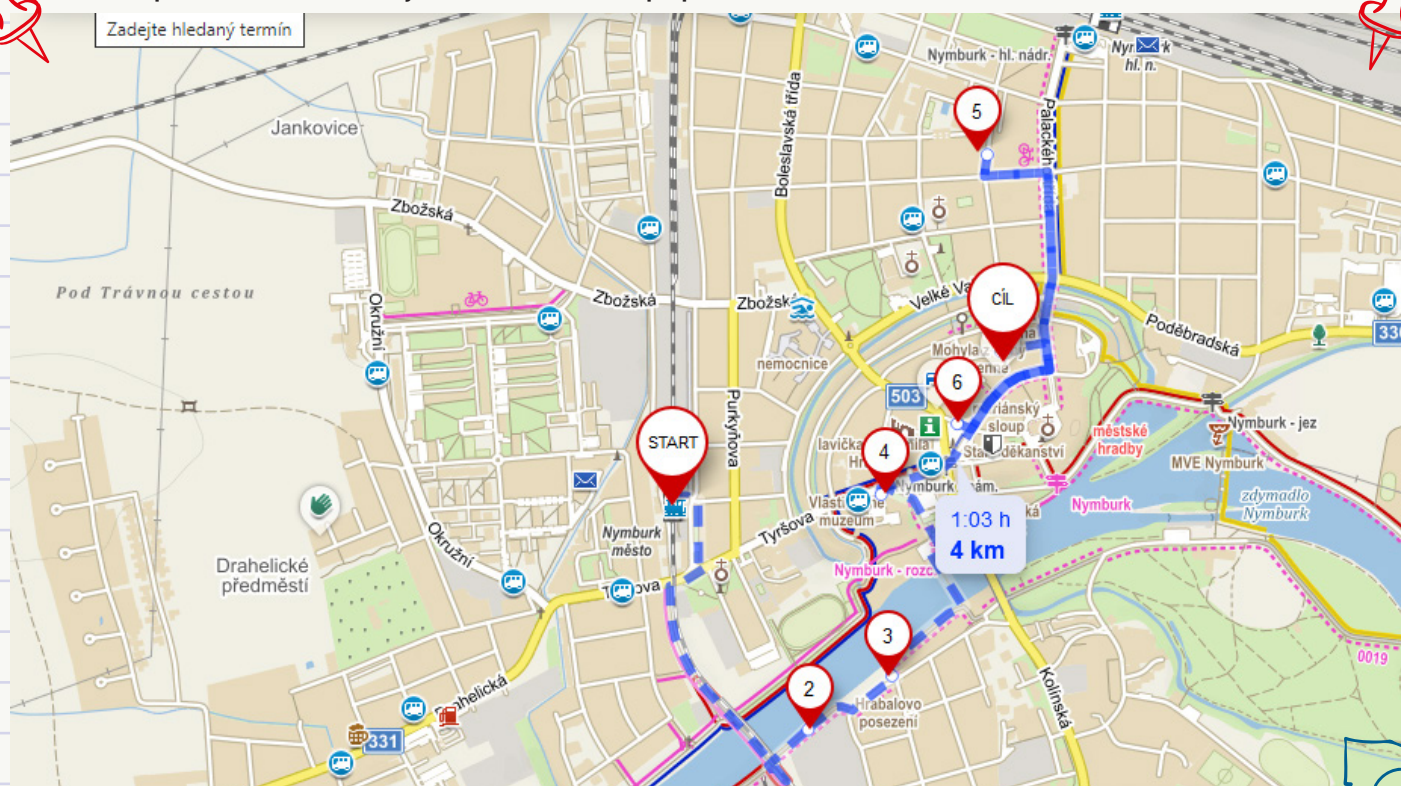

Podle RVP

- ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu
- ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik

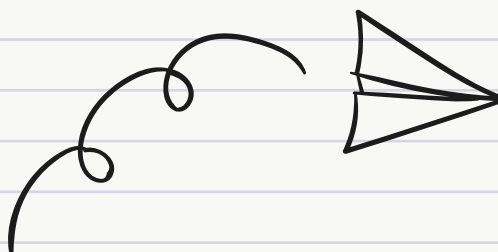
Dopravní spojení:

- železniční spojení: Praha–Nymburk–Hradec Králové, Nymburk–Jičín, Nymburk–Mladá Boleslav, Nymburk–Poříčany
- autobusové spojení:
viz: <http://www.mesto-nymburk.cz/index.php?sekce=1&id0=76>
- informace o parkování:
viz: <http://www.mesto-nymburk.cz/index.php?sekce=1&id0=77>

Zdroj: Mapy.cz

Délka trasy je 4 km.

Do trasy se dá zahrnout návštěva Městské knihovny Nymburk a Literárního kabinetu Bohumila Hrabala. Děti na jednotlivých stanovištích sbírají indicie, které jim na konci cesty odhalí, co znamenal pro Bohumila Hrabala Nymburk. Při pohybu po stanovištích je možné využít mapu.

Start výletu:

Železniční stanice Nymburk Město: 50.1844750N, 15.0334350E

Železniční stanice Nymburk město leží na trati Nymburk – Poříčany. Z ostatních tratí je možné dojet vlakem na Nymburk hlavní nádraží a přestoupit na vlak do stanice Nymburk město.

Ze stanice Nymburk město se vydáme podél trati směrem k železničnímu mostu, přes který překonáme řeku Labe. Ocitneme se tak na klidnějším břehu Nymburka a již z železničního mostu můžeme zahlédnout výraznou řadu žlutých budov po naší levé ruce. Most přejdeme, na druhém břehu ho podejdeme zprava tak, abychom se dostali k lavičce, odkud je dobrý výhled na jednu z budov pivovaru s nápisem Pivovar Nymburk a Postřižinské pivo (stanoviště 1).

1. Stanoviště Pivovar Nymburk spol. s r.o., Pražská 581, 288 25 Nymburk

GPS: 50.1780664N, 15.0385906E

Bohumil Kylián se narodil 28. 3. 1914 v Brně Židenicích jako nemanželský syn Marie Kyliánové (1894–1970). O rok později se Marie Kyliánová seznámila s Františkem Hrabalem, účetním v pivovaru v Polné a provdala se za něj. František Hrabal si Bohumila osvojil a ten převzal příjmení Hrabal. Když bylo Bohumilovi 5 let, přistěhoval se s rodiči a bratrem Břetislavem do Nymburka do nájemního bytu v pivovaru. V pivovaru byl Hrabalův nevlastní otec František zaměstnaný nejdříve jako účetní, a potom jako nájemce a správce pivovaru. Malý Bohumil trávil v pivovaru hodně času, rád sledoval zaměstnance pivovaru při práci. Rád se procházel zahradou i pivovarem, sledoval kočího s koňmi, pracující bednáře, neutuchající ruch na pivovarském dvoře a všechny tyto obrazy, vůně, zvuky si zapamatoval a později o nich psal ve svých knihách. Nejznámější knihou, kterou napsal o své mamince, tatínkovi a pivovaru, je kniha Postřižiny. Když bylo Hrabalovi 10 let, do pivovaru se přistěhoval bratr jeho nevlastního otce, Josef Hrabal alias Pepin. Pepin byl bývalý voják, švec, ale hlavně veselý člověk a skvělý vypravěč. Po Nymburce byl znám svými historkami, které vyprávěl všem na potkání a bavil jimi společnost v nymburských hospodách. Pepin se přistěhoval do Nymburka jen na pár let, ale nakonec v Nymburce zůstal celý život. Pro Hrabala byl jeho strýček Pepin při psaní jeho knih velkou inspirací. Podle vlastností, které Pepin měl, Hrabal vymyslel postavu pábitele.

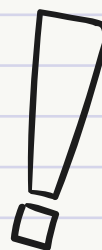
Co znamená slovo pábítel?

Pábítel je člověk, který má velkou fantazii, smysl pro humor a hledá krásu v obyčejných věcech (INS)

Pábítel je člověk, který je líný a celý den nic nedělá (CE)

Pábítel je člověk, který nemá rád ostatní lidi a vždycky o nich ošklivě mluví (RA)

Tak už víte, co znamená slovo pábítel, a právě takové postavy najdeme v řadě Hrabalových knih. Ale největším a prvním pábítelem byl strýc Pepin, kterého měl Hrabal velmi rád, protože ho bavilo sledovat, jak baví svým humorem lidi kolem sebe. Hrabala s Pepinem spojoval i smysl pro humor. Spisovatelův smysl pro humor dokládá i tento příběh.

Když byl Hrabal už starý pán, přišli za ním zaměstnanci pivovaru, že by mu rádi udělali v pivovaru pamětní desku. Hrabal nejdřív nechtěl, ale nakonec souhlasil, pod jednou podmínkou. Jaká to byla podmínka se dozvíte, když si přečtete motto na pamětní desce.

“Já žádnou desku nechci, ale když, tak jen

- a) ve výšce, kde létají motýli (RA)
- b) ve výšce, kde hnízdí čápi (CE)
- c) ve výšce, kde čůrají psi (PI)

Zdroj: <http://www.mesto-nymburk.cz/infocentrum/index.php?stranka=vite-ze>

Opustíme pivovar a vydáme se podél Labe směrem posezení U Tří koček.

2) Stanoviště Vila rodiny Hrabalových a Hrabalovo posezení „U Tří koček“ (Zálabská 1661/2, Nymburk 288 02)

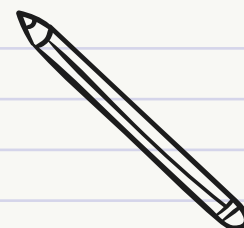
GPS: 50.1809725N, 15.0397081E (Vila rodiny Hrabalových)

GPS: 50.1813581N, 15.0395533E (posezení)

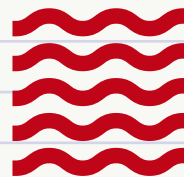

Vila rodiny Hrabalových, jinak také vila Hrabalka, stojí na levém břehu Labe nedaleko pivovaru, ve kterém původně rodina Hrabalových žila. V roce 1940 vilu navrhl a postavil nymburský architekt a stavitel Ladislav Cankář.

V roce 2009 nechalo Město Nymburk vybudovat posezení U tří koček, které je umístěno naproti vile Hrabalových. Kočky byly totiž Hrabalova oblíbená zvířata, s láskou jim říkal kočenký. Pojďme si stůl s kočenkami prohlédnout blíž.

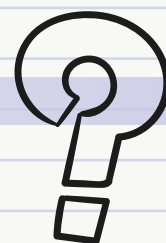
Nepřipadá vám, že tam kočky na někoho číhají? Najdete, na koho tam číhají a kde je ten někdo schován?

Ano, správně, jde o malou myšku, která se schovává v otvoru jedné z lavic.

My opustíme vilu rodiny Hrabalových i posezení u tří koček a vydáme se podél Labe směrem k nové lávce přes Labe. Stejnou cestou chodil i malý Bohumil Hrabal do školy. Ale to tu vůbec nebylo tolik domů, jako vidíte kolem dnes. Bohumilovi vždycky přišla cesta do školy dlouhá a nudná, a navíc se do školy nikdy netěšil, protože ho to v ní nebavilo. Mnohem raději s kamarády hrál fotbal, nebo se toulal pivovarem a pozoroval, co se v něm děje. Malý Bohumil byl vůbec pěkné kvítko, ve škole vyváděl spoustu lumpáren, a tak nosil domů samé poznámky. Dostali jste už také nějakou poznámku a za co to bylo?

A za co myslíte, že Bohumil poznámky dostával?

- a) Ve třídě osekal vánoční stromeček sekyrkou (RA)
- b) Přišel do třídy v sukni (CE)
- c) Maloval spolužačkám sprosté obrázky do sešitů (PI)

Bohumilovi rodiče s ním měli samé starosti. Báli se, co z Bohumila vyroste, když se ve škole vůbec neučí a vyvádí samé lumpárny. Co myslíte, co z Bohumila Hrabala nakonec vyrostlo? Správně jste si zapamatovali, že z Bohumila Hrabala vyrostl spisovatel, a ne jen tak ledajaký, ale spisovatel světoznámý. Jeho knihy, ve kterých vypráví o životě v Nymburce a o své rodině, byly přeloženy do mnoha světových jazyků.

Víte, co je to cizí jazyk? A jaké znáte cizí jazyky? Myslíte, že si v tomhle jazyce můžete přečíst některou z Hrabalových knih?

Zde je očekávaná interakce dětí. Hrabalovy knihy vyšly v angličtině, němčině, francouzštině, ale i čínštině a řečtině a mnoha dalších jazycích. K cizojazyčně psaným knihám se vrátíme v Městské knihovně Nymburk, která spravuje Literární kabinet Bohumila Hrabala.

3. Stanoviště Hálkovo městské divadlo Nymburk (Tyršova 5, 288 02 Nymburk)

GPS: 50.1845233N, 15.0396586E a Vlastivědné muzeum Nymburk (Tyršova 174, 288 02 Nymburk)
GPS: 50.1850350N, 15.0395694E

“
”

Ocitáme se u tří míst, která jsou spojená s Hrabalem. Prvním z nich je základní škola, kam Bohumil Hrabal chodil, dnes se jmenuje Základní škola Tyršova. V době, kdy tam chodil Hrabal a jeho bratr Slávek, se jmenovala úplně jinak, a to Masarykova obecná škola chlapecká.

Věděli byste, kdo byl Masaryk, tedy celým jménem Tomáš Garrigue Masaryk?

- a) byl to majitel pivovaru, kde Hrabal s rodiči bydlel (INS)
- b) byl to první chlapec, který vstoupil do školy (RA)
- c) byl to první prezident naší země (CE)

Jak vypadal Hrabal jako malý školák, se můžete podívat na této fotografii:

Chlapec zcela vpravo

Zdroj: https://www.denik.cz/galerie/foto.html?mm=bohupil_hrabal_skola&s=50&back=3419444532-36-1&photo=1

Druhá budova, která nás bude zajímat, je Hálkovo městské divadlo, kde Hrabalova maminka pravidelně hrála. Hrabalova maminka byla vyhlášená nymburská herečka. Hrabalova maminka byla velmi společenská a divadlo milovala. Přála si, aby v něm vystupoval i její syn Bohumil. A ten jí přání splnil a jako student gymnázia se stal členem Souboru mladých a v ochotnickém divadle si také zahrál.

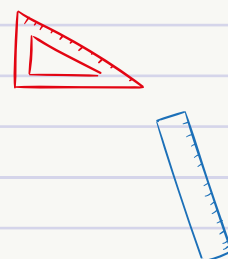

Když se otočíme zády k divadlu, uvidíme budovu Vlastivědného muzea Nymburk, kde má Bohumil Hrabal svou stálou výstavu.
Od muzea budeme pokračovat dál ke gymnáziu.

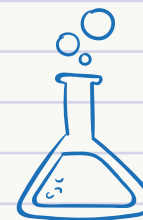
4. Gymnázium Bohumila Hrabala (Komenského 779, 288 02 Nymburk)

GPS: 50.1908939N, 15.0420733E

Nacházíme se před budovou gymnázia, které Hrabal navštěvoval jako student. Zde je umístěna cedule s názvem gymnázia. Přečetli byste, jak se gymnázium jmenuje? Ano, je to Gymnázium Bohumila Hrabala. Co myslíte, měl Bohumil Hrabal ve škole dobré známky, když se po něm jmenuje gymnázium, které navštěvoval?

Interakce s dětmi. Kdo si myslí, že měl dobré známky, zvedne ruku. Tak víte co, pojďme se podívat, jak takové vysvědčení Bohumila Hrabala vypadalo. Bohumil Hrabal totiž vůbec neměl

pěkné známky. Původně chodil na gymnázium v Brně, kam se přestěhoval k babičce, když mu zemřel jeho dědeček. Protože Bohumil na gymnázium v Brně propadal, prohlásil jeho tatínek, že kluk může klidně propadat i v Nymburce a Bohumil tedy pokračoval ve studiu na nymburském gymnáziu.

Děti přivedeme na stanoviště za gymnáziem. Děti, Bohumil Hrabal tu po sobě nechat svoje vysvědčení, ale aby ho nikdo nenašel, tak ho roztrhal na 8 kousků, které tu poschovával. Vaším úkolem bude vysvědčení najít a složit, jenom tak se totiž dozvíte, jaké známky měl Bohumil na vysvědčení.

Děti nalézají vysvědčení, společnými silami ho složíme a podíváme se, jaké měl Bohumil vysvědčení. Následuje diskuze na téma vysvědčení. Kolik měl Hrabal čtyřek, jestli měl nějakou pětku. A jak je možné, že když měl takhle ošklivé vysvědčení, že je po něm pojmenováno gymnázium, které navštěvoval.

Gymnázium Bohumila Hrabala poskytlo prostor k umístění vysvědčení, které budou děti hledat. Zde je potřeba vysvědčení, které je roztrháno na 8 kousků, dopředu poschovávat nejlépe v obálkách a v nadzemní úrovni. Zde je možné pracovat i ve skupinách, v tom případě je nutné obálky barevně odlišit pro každou skupinu.

Státní reálka v Nymburce
Číslo katal. 9

Výroční vysvědčení.

Bohumil Hrabal
narozený dne 28. srpna 1919 v Brně v zemědělské rodině
náboženství říms. katol. žák č. 1016 třídy, nabývá
za školní rok 1929/30 tohoto vysvědčení:
Chování: *dobře*

Průspěch v jednotlivých předmětech:	Celkový výsledek:
V náboženství: <i>dobře</i>	346 1000 spokojen, aby postupil... do vyšší třídy.
V jazyku českém: <i>nedobře</i>	
V jazyku francouzském: <i>nedobře</i>	
V jazyku německém: <i>dobře</i>	
V dějepis: <i>dobře</i>	
V zeměpis: <i>dobře</i>	
V matematice: <i>dobře</i>	
V přírodopis: <i>dobře</i>	
V chemii: <i>dobře</i>	
V fyzice: <i>dobře</i>	
V ruském-dějepisní geometrii: <i>nedobře</i>	
V filosofické propedeutice: <i>dobře</i>	
V kreslení: <i>dobře</i>	
V psaní: <i>dobře</i>	
V tělocviku: <i>dobře</i>	
V občanské výchově: <i>dobře</i>	

Počet zameškaných hodin učebních: 1; z nich neomluveno: 0
Nymburk dne 28. srpna 1930.
M. Růžička, ředitel. M. Růžička, učitel.

STUPNICE: Chování: velmi dobře, dobře, výborně, neobvykle
ZVÁNEK: Průspěch: velmi dobře, dobře, dostatečně, neobvykle

Č. VIII. 4) 90/1929. Ústřední náboženská inspekce v Praze. — 871.

I přes špatné známky, které Bohumil měl, se mu podařilo odmaturovat a začal studovat Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Právě až na vysoké škole si uvědomil, jak je důležité vzdělání a učení ho začalo bavit. Do Hrabalova studia zasáhla válka a on musel studium přerušit. Pracoval tedy na železnici, v nedalekých Kostomlatech nad Labem a vůbec vystřídal řadu zajímavých zaměstnání. Byl pojišťovacím agentem, obchodním cestujícím, brigádníkem v ocelárnách, baličem starého papíru ve sběrných surovinách i kulisákem v divadle. Díky tomu, že Hrabal vystřídal řadu zaměstnání a potkával v nich různé lidi, od umělců, výtvarníků, spisovatelů až po obyčejné dělníky, měl inspiraci pro psaní svých knih. Co myslíte, kolik takových knih napsal?

Pojďme se podívat na náměstí, kde pan spisovatel sedí.

5. Lavička Bohumila Hrabala, Náměstí Přemyslovců

GPS: 50.1859250N, 15.0412883E

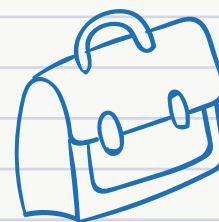
Ocitáte se na Náměstí Přemyslovců, zde na lavičce sedí Bohumil Hrabal obklopený knihami a svými milovanými společníky, kočkami. Zde si můžete k panu spisovateli přisednout a vyfotit se s ním a z Nymburka si tak odvést originální suvenýr. Co myslíte, kolik Hrabal napsal knih, kolik jich vedle sebe na lavičce má? Myslíte, že jen 7?

Pojďme se podívat do knihovny, kde má Hrabal svůj Literární kabinet, kde najdete všechny knihy, co kdy napsal a zkusíme je společně spočítat a řekneme si, jak se z Bohumila Hrabala stal velký spisovatel. A společně odhalíme, co znamenal pro Bohumila Hrabala Nymburk.

Pomůcky

- Obálky
- vysvědčení Bohumila Hrabala (viz příloha),
- mapa Nymburka
- audio ukázka Kopretina
- pracovní list k procházce po Nymburce
- pracovní list Kopretina

Podrobný popis + zdroje informací – pro pedagoga

- FOJTÍK, Pavel a ŘEHOUNEK, Jan. Nymburkem ve stopách Bohumila Hrabala. Nymburk: Kaplanka, 2012. 71 s. ISBN 978-80-87523-03-2.
- MAZAL, Tomáš. Cesty s Bohumilem Hrabalem. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011. 216 s. Průvodce. ISBN 978-80-200-1924-0.
- FOJTÍK, Pavel. Bohumil Hrabal: (1914-1997): náčrt života a díla českého spisovatele a člověka, který prožil 20. století. Nymburk: Ivan Ulrych - Nakladatelství Vega-L, 2017. 29 stran. ISBN 978-80-88072-21-8.
- Klub čtenářů Bohumila Hrabala při Městské knihovně Nymburk <http://www.knihovna-nbk.cz/index.php?o=27>
- <http://www.hrabal-nymburk.cz/index.php>
- Turistické informační centrum Nymburk <http://www.mesto-nymburk.cz/infocentrum/> (zde je možné zakoupit řadu upomínkových předmětů s tematikou Hrabala)
- Vlastivědné muzeum Nymburk se stálou expozicí Bohumila Hrabala (uzavře-no do 2023) <https://www.polabskemuzeum.cz/mista/vlastivedne-muzeum>
- Po stopách Bohumila Hrabala výlet z Labské cyklostezky http://www.mesto-nymburk.cz/files/files_tipy-na-vylet/bohumil-hrabal.pdf

Praktické informace:

Tento projektový den může být koncipován jako celodenní výlet, kdy je možné dopoledne absolvovat procházku po místech, kde Bohumil Hrabal žil, a poté se vydat do knihovny, kde je možné se domluvit na poskytnutí zázemí pro druhou část programu v podobě poslechu pohádky Kopretina.

Na realizaci programu v celém rozsahu i s návštěvou knihovny je potřeba se domluvit v Městské knihovně Nymburk minimálně týden dopředu. Aktuální otevírací doba knihovny je uvedena na jejich webových stránkách <http://www.knihovna-nbk.cz/>

Kontakt na knihovnu:

Městská knihovna Nymburk
Palackého tř. 1749
Nymburk 288 02
tel. fax: 325 512 723
ID datové schránky: qjcj7i9
IČO: 00353701
Email: knihovna@knihovna-nbk.cz

Nejlépeším obdobím, kdy procházku absolvovat, je období květen-září. V zimních měsících (a během posvícení) je dřevěná Lavička Bohumila Hrabala přesouvána do vestibulu radnice.

V současné době (2021) je Vlastivědné muzeum v Nymburce v rekonstrukci. Plánované otevření je v roce 2023.

